

ՍԻՐՏ Ի ՔՆԱՐ

ՀԵՇԾ

Ով խանգակաթ հեղաւամբոյըք սրբակի,
Տառակատիպ որ սրբաւելու յադմշկաց՝
Երթաւլ նըստիս ի մենարան հանդարտիկ
Մշտիւ լութեանց և տաճարին հովանաց,
Զես անօսուր կիրք քո նըստ
Թէ բարախն երկառնեմ:

Ազտա իշխան ըղթայտկապ յիրանի.
Ճախարակայ քերուր ի յարէ կատակերտ,
Կըրիս մարդան յեց ի զանյու ծիրանի,
Մասըն մարթնոյ, անիւրէ հոգոյ զպու սերտ,
Հմանիր ի քնար աղիկէտ,
Եւ երգեցից քե ըղեկտ:

Մեղան, զի տարդ լըսեալ տէի գէմ թային,
Յոր մակրդիմու թարձիս յիշինս խորասոյ,
Աւու թագտ ի լան, մասն իմ ի քեզ, սիզ յիրինի,
Անա սրբինմ զուխու քո յանով մաղայոյոյ.
Եւ կասեցյ ի քէն ոչ
Ցորչափ գուգ կոս ի թնդեռոյ.

Մէ՛ եղագակն ինձ երամիչոց առօններ,
Մէ՛ այս ողի զուզիզ մնտ թիւն յերիւրել.
Այս երկաւոր քո շանէնց թախին ու անման Այս
Անկին զիմով երգարանա նեղաթել.
Միշտ, զու իմ երգ, զու մուստ,
Զոր և զզաս ո՞ն, ասու,

Այտ յուն, զի բարձրը թէ սիրեն համբել,
Այրին իմաստից անհանութեան թէ տածես,
Զիք սոստանը այնց յօցաւոր արձականց,
Համբ է լեզու թարգմանութեանդ ի հանձես.
Եւ զի՞ն թէ լու քան ըջթուսն,
Ուր և մոսաց զու տարձուսն:

Արփայագանց կասացն հանգէս երկնալու
Ըզմուրուկ թամիթք մնտ սէր բաշաւունէ
Լըժեա, սրացիր, ըզուորով չն'էր առ զու,
Որուանդուս մերիթ ի ձայն, մերիթ ի մրմռնան,
Մերիթ անարդէ ուղարկն.
Մերիթ հեղասան համրօնն:

Հնդ տասակին աստիղաց մերիթ ընդ հակաս,
Վաղլակիով եւ յարեղուսն և յեթերս,
Մերիթ յովիկան անօպարագին և անհատ,
Մերիթ հետախոյց յերկի սանցարս և յինգերս,
Եւ մենելոց ի նըկուզ
Ցանանանութեան և ի լուզ.

Ա՞նց ընդ հանդէս մանկանացուաց ու անմանից,
Եւ յաւերակա՞ յոր լընոյի նըն իսկ արեւ.

Ի տեսարանն եղերականս և յամբիք,
Մենքն մի ներ, ուր մի սուրբ մի՛ անցցէ դքն.
Ուր և սրբափի զոյ կըուանին
Մի՛ անդ կացցես ապարան:

Այս մինչ յաւուր սրման նըռոյցքդ ընդ չափի,
Եւ մինչ ինքին առ երասմին շըառնեն,
ՅԱստուազից նայեաց, նու է վարդէ միտս ուղիդ.
Զի՛ մի՛ յանգունդ կըրից տապաս սոցիցին.
Թէ նոր զինս թէ բարձու,
Ըղա ծանիր քեզ յացթկու:

Եւ թէ խաղան ընդ ասոպարէզ բարձմարիք,
Եւ թէ փորձն նուն բանալ նոր և ազատ,
Կէտ ընթացից եղիշին քոց սանմանն իւր.
Դու քնէ արեն, զամբար, ուղինակ անանչատ.
Զի շնո երբեք այնպէս մեծ
Որոշն յԱստուած զորով մերձ:

14 Ապր. 1844

Ճ Ճ Ճ

Ս Ե Ր

Եւ՛ր... ո՞ւ իբր անծախ եկեր ո՞վ բան ընդ շըրթուն
Որ ըգրեղէնս անզամ կիզու զըւաթթունս.
Յաւեաւազան անհանունդ նոր և կին
Քաջզրացրցից արարածոց ու Արարին.
Սասան սիրա, թշնդոն ներիմբ և զիմբրտ
Արոտարեմ ըցքին իմաստ հրաշագորդ.
Ո՞վ, թէ գուցէ ինչ անդրադոյն քան ըցքիզ
Սըրենց զիս, կամ քո ինքնին նուրի անկիզ
Ո՞վ սուրբ ո՞վ քաղցր, ո՞վ փափուկ, ո՞վ զեղեցիկ
Որու շնու, ևղիքի զուց ինչ և չիք.
Ծաղկի ծածանեալ ի ժմակի,
Շուշան լոզապարդ յել այլուն,
Թնտ արծաթափոյլ թըռչնեկի,
Քօզաւոր կուսան բաշախուն,
Ու լըքնազ, ոչ սուրբ, ոչ նազուկ,
Իրբ ըցքեղ՝ սէր խկայոււ:

Հիսաց աշխարհ իրբ կընկեց միրոյ ձայն,
Եւ յասովնում կիսցման անդ կոյ երկին.
Միրով զեղեալ սանմանց յորդեն առ սամայն
Անզուց առ զոյ թեւկրին անծեկին:
Զիք ամպարիշա՝ քան ըզմիոյն ուրացող,
Ե՞ւ ամպարիլու թէ որ իշխէ պոլ հասու
Որ զանեան լընու՝ իր շիք պարակող,
Խօսի՞նդ բժնաւս աննա բժաւոց այն լընու.
Եւր ինքն իմաստ, ինքըն բան, ինք Ալբրտապս
Մէր միայն ինքն ինքնան թարգման նարագէտ:

Ո՞վ խօսք խըլիք, նարցուն համերց, անհան սէր
Մատիք, հարց, լուր, խօսաց սըրափի՝ լըսաեր.

Զի գու միայն մեծ, գու անշափ, գու բաւակ
Համուդղի մէտ, անհարար կուս լըսկէ,
Անսամեաին սաման, կէտ մեր, կէտ նոր,
Յոր կայ նամայն, զորվ ամէն դեկրի.

Միաց քարձարկու և խորասուդ քան զանունդ.
Ոչ գիտացին, չասացին վիճ քան զանունդ.
Փարէր բարձեախ նամատարածի բազկաք
Եւ ծանեէր դու զտիթիւր յիրց զոր.
Լանապէջ չեն, անարմինն զար ի մորմին
Դու սպիտիր չունչ, նորի, կենաց ընաւին.

Անարդից զարդ, անպատճամտից կար կանուխ,
Դու անդիտաց որէնց, զիտուց խորամուխ
Բազում անզամ ի զօրումինս անեց Տէր,
Ան նամապազ մադորպացաւ յանրաս սէր.
Կառք և անիք և երփար Միայնոն,
Ցարակորով և յարակաց ինքն նոյն,
Ի միզանէ յամանենց եւր նորոն
Եւ մուռաց աննունք ի հանապարհոս զնայուն,
Ո՛վ գերաթորէ անսապարէց անդորովար,
Տացն խաղալ սըրտիս ընթ նոր ան անփար.

Առանցեարուես հարաբարապես հրաշակաց
Ու գիտացիր և երկինքիր զնամուզոյ,
Դիրան ըրբան որպէս ալիք զնիս ալեաց,
Երկեցան յանդրանկածին քո ի լոյս.
Վ երթիք և խորց, կողոններ, սամանց զատուցան,
Դարգի անունակը յանդունք ի մուշ փոխեցան:
Դու շարժեցար, և շարժեցար ափիկըր,
Հայեցար, այժ բայսն երիցի աստղայեցար.
Իշիր, եղիսն նրանա երկիր յիւր յատակ.
Ըղեսափ և ծիր իւր ծանեա ծով կապուտակ.
Պատանց առակը կերպանեաւէց ընչեցին,
Կենաւութիւն յարեա յրէց ևաս ցերկին.
Ի միշալին զեղականոյց եկաց սկրտ,
Հարըստագոյն ունող արզաց խակապրտ...

Այս, գու տիպ, գու տարագ, գու ծինք, սիրա իր,
Պատկեր զպայսն, գրոշ իսկարուն և ուշին.
Զոր իմանամ և թարզմանէլ բանի ոչ
Զի զանափիր ապօն տանիմ կար յուրուշ.
Լրսմ ձայնիք, մերթ նուտին մերթ կազուրիմ,
Ի զուարանալու և յայլ յայլթ զարուրիմ.
Ուրբան մերթիմ ձըշին սանեց նորք անքա,
Ուրբան փախչիմ շնորհ նոյն կըլլակ.
Սէր, գու եմ սիր, մեկան սուր մարտակ,
Եւ չափացի յափա ինձ յերկիրս:

ԴԱՐՁԵԱԼ ԸՆԴ ԸՆԳՈՒՅԵՆԵԱԻՆ ԱԳԱՐԱԿԻ

ՅԵՏ ԿՐԿԻՆ ՊԱՌԴԱՍԽՈՒԹԵԱՆՑ

Աստուածաշարթ բազդ, ուրածո՞ր զիս տարար,
Եւ ուրածո՞ր նանուցանես որդուանար.
Դարձեալ առ ինըս մանկութեան նովանի,
Դարձեալ ի իրատ խանդիցու որ, ո՛չ, չիշնան.
Ո՛վ ժամանակ, ի՞ր անփոփոխ և փոխեն.
Ո՛վ ընուեթին վկարդ միշա քեզ նըման ես.
Ես կըսուր քա ննիցոր, պատուով առաջին,
Վազգան խարիսք երթամ ի ձոր ըստուերին.
Կայաց զիփիսուր ոսոց պարփկ յարաթին
Գաղափարոյ որդուն ու ևս է զըրուն....
Երկու ևս ամբ կերպուտասանին անկեալ հնա,
Ա՛ն, ի կարծիք իննացս եղին արդ աննետ,
Ցես նանդիմանսն ընդուռենոյս սիրայնոյ.
Ո՛վ զոր զպէս կենացս կուս ոստ յանասոյ.
Երկու ամբ լոկ, այլ ո՛չ, քանի ժամանակը.
Դիւց նն կենաց շափե, և անիկ եղանակը.
Ես չէվզ քանին անցին ընդ սիրուս փարփկ,
Ու նըրան ըստա փոփոխեցն նորք մեղիք.
Պատըրման թիմ վկարդ յերկար արկ յերկար
Ես անձկութիւնն ալիք ըստա բար անպատա,
Անձկանն մըուց փարեալ միշ ի գորու,
Ցորքան ալիք ոչ խանեցի զիմ փփուրու,
Հնչէն զնասաւ իմ ըրիսանեանն ալիք խամ,
Հնչէն Սպեկիսն ծիւնապարթն ապասած.
Ես Հիւնեանայ ժամանուու մեր գարպանու,
Հնչէն ու ես կըսնաւորդ յորդ Հնձնու,
Զալցան իմ ցող սամակակին յովիկանն...
Ես զին արտօս իմ իուն՝ որդէ յանի անդ,
Ասուած՝ որ մէս մ'ի գուէ զնով համարեաց,
Նա և զիմ շիթն համարեսի ծով տարած,
Հնոյք շըշւաց և ամի իշոյց զայս կայլակ,
Ես սուրուալ մեր նոյն ինքն նուն արձակ...
Քանի արդեօս մընան վիճակը միշն ցայն
Ցորուս շիթի և լուս՝ որ զոր իւր խաղայն...
Օրնեալ Տէր, նա միայն մարդու սըրտակն.
Կըթէռնութիւնն և անձկութեանց վախան եղ,
Ըզայլինին տախ, տախ զարիկին,
Ես ասացի, Եատ նն սորա ինձ յերկիրս

29 ՅՈՒՆԻ. 1853

Ճ Ճ Ճ

ՄԱՍՆ ԻՄ ԲԱՐԻ

○ □ ○

Ի նորովէ աւուրց զաւարս, անաց զամ,
Ի գեղեւեալ զարուամ ենաս և ինն ժամ.

Մասի, տախ զախար, ու անանց հուզ թողում,
Թննեցի ըղութ նախեաց, — անսակի յօյդ բազում:

Քննու սրբոց պիտուղ արքեալ զանձն ի փոքր՝
Լոկ Հյամարին պատշաճ ծանեաց զայս ինչ զորք.
Եւ կաման նախ զոր յայտ սաստիկ ըզզամ' ուրբ. —
Բայց ոչ զանձն, ույլ որ յԱլստուած է յշիկի.
Գնդեկիւթեան տարգամ — Ըստոյց զեկ և զորք.
Հասուչին պատկերն է յիս պահան անպարաւ:
Աւրախանու զայնու — Եցէց միշտ ուրբի.
Թէ լոկ բորբն ից ին կէտ և թիւրախ,
Պատուած սիրեն — Եւ Հյամարին ինձ պատի.
Յայլու լաւաց ովիճ զործեկ անպատի:
Յանձնու լինել ճոկ բորքի և նարաւաս:
— Աստուեց շնորհն եւեթ ևն ինչը անկորուսու:
Յայդ փափակն փառաց: — Ո՞ր փառք անկապում:
Քան ինչից մշտոց անխայիթ, սիրու ուրբ, յուրին
[անուստ]:
Թագաւորել կամին — Անձն թէ տիրեմ:
Քան զանձնուն իշխան լորու և մեծ եմ:
Ազատութեան ցանկամ — Եւ քան իսկ լիշտի:
Թէ թօնքափեն զըզեկու անկար և հցիմ:
Խազարութիւն խնդրեն — Եւ նա զըզոց ոչ
Թէ լըսնեան ինու, կարքի, ինք յուսու:
Սիրու իմ անձնու միքթարութիւն և սփոփան:
— Գայց՛ թէ զոյց համարի զէւաս և զփոքան:
Եւ քան զանձն, Երշանկութիւն, քեզ ցանձնու:
— Երշանկութիւն է զոյ Հաստիքն համակամ:
Այս ինձ լիշտն շնորհուէ յանձն նոր տարի:
Ի կեսն ու ի ման՝ զայս ընտրեմ մասն բարի:
Մարտ 1874

Ա. Բ. Մ Ա Վ

Մինչ է բարձուէ զանձնանդին
Նարընջնին ւորբ քաշարեր
Սըփան յալեացդ է խորչ խորին
Ըզնաւաբն դիրին բանեակե,
Զէ՛ քաղցը ինձ զալ ընդ ծոսի քոյին:
Թիստաւան յանսի յակաս,
Ան ուր քոյին ծնկ՝ քաշայոյս,
Ան խազակե զոզիս կոկաթ.
Յալեացդ յերեր փակն առ լոյս
Ըզուանաւալ յայտա արաւու:
Իրեւ նըրոյդ նեղանամբոյը
Եւ անարձակ թողեալ յայշաւ,
Եւ կայս ուրեց միշտ չով և ոսոյ՝
Պատեալ փրփուր զիմ նաւակաւ
Քըշես անիս նանել յանդոյր:
Ո՞ւ, որորեալ որոր որոր,
Ա՛ն որորեալ ծնկ զըմանիկի
Ո՞ւ սիրէ զէն ստիր ըուրու
Շոյ որոյ զրոսանք լուց և մայրից
Եղն է տայս տիոց անյասոր:

Տէրն որ տարերը քոյին պայծառ
Պարագարդեաց զաշխանին ծիր,
Զի զրաւան ածցէ հաշ առ իրաբ'
Ցուու է ինուս ես զերիփից կոր
Եւ չուրց նանձն զերինից կամար:
Ուղեւն ի ըրբ ական յրսանկ
Շոկայ յայիսդ արկ մաքոր,
Եւ յասպարէզ քո փայտանակ
Ընդ խած կոնակ և ոսկենուռ
Թերին փարէլ լուսու վըսակ:
Ազատ ու արձակ իրբ ըցլուուորդ
Մաներեալ փշենս մայրացից նաւու.
Եւ զայրապին ի յարձաւուրդ
Հնազանգ վերին որ զքեց վարեաց'
Առ ձայն նորին յոկ կաս անդրուրդ:
Անչափութեան ըքեց պատկեր
Աւք ի մահնուն քա վէտ ի վէտ
Եւ միաց յափանց յափունս յերեր'
Ի զուր խնդրէ զժիր քու և կէտ
Որպէս ի նոյն յանունն ինժեր,
Քն մերշնին քայլուացօնանջ
Գոնչեցուցեալ զվէմու որ յեզր անդ,
Մերթ և ի սէն որ քեզ նաւանչ
ինքը զերին ի նոյն մարմանդ:
Օրհասական մինչէ թանանչ.

ԼԱՐԱՐԻՆ

38 39 38

ՍԱՆԿԻԿՆ ԵՒ ԶՈՒԱՐՓՈՒՆ

Ճ

Ճամանչապեղ էրեշտակ զուարթուն
Յորուրանին յեղըր կարիսու
Թըւէր զիրեկ ըզդէմն նորուն
ինքն յախակ առուի պայծառ.
Նըւանաստիպդ ինձ, ո՛չ, ասէր,
Մանկե ըշեազ, նէ երիցուուց,
Եւ բարեասս մինիմ ընկեր,
Զէ քեզ արժան երկիրս անշուր,
Ուր ինդրութիւն չիք անսպակ
Ոչ ներութիւն ուզ անվաշու,
Ուր հըւուանց ձայս անվաշու,
Ուր հըւուանց ձայս անվաշու,
Զէ ոչ մի որ պարզ և խազաղ՝
Ի խաւարչուս սասաւ միշրկաց
Անէ զվարուհանն օր անշալաղ.
Մի՛ և ըգբ ճակատ պայծառ
Հոզք է ազէւոց նարցն ի խոռվ,
Կամ պղտորէ արդասուաց ժահը
Ծզկապուակ աշացըդ ծագ.